

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. Az átalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására »Fejérmegyei Napló« cím alatt létesített új lapot mi örömmel [helyeseljük.] XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám áfa 10 fill.

Felolós szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. tőzsdéjében.

Dr. Városv püspök és a kath. sajtó.

A Pázmány-egyesület a múlt szombaton küldöttségileg tisztelgett az új fejérvári püspöknel, »mint a tudomány, a törvénytudomány egyik jeles munkásánál, a ki különösen tudja méltatni a katolikus irodalom és hírlapirodalom munkásainak törekvését, a kiknek egyesületét kezdetől fogva támogatta, benne részt vett és ügyeiket szívében hordozta«.

Városv püspök örömet fejezte ki, hogy a Pázmány egyesület őt felkereste.

A Pázmány-Egyesület iránt ugyanolyan, mindig igaz rokonérzettel és érdeklődéssel viseltetett, mert nagyon jól tudja méltányolni azt, amit sokan, az arra hivatottak sem tudnak, hogy különösen a katolikus hírlapíróknak mily tövises és hálátlan a pályájuk, s midőn erős egyesületet igyekeznek teremteni, egyesült erejük első sorban az egyház javára fog szolgálni. Amit az ő körében fog tehetni, mindazt soha sem fogja emulasztani, hogy az egyesület erkölcsi tekintélyének és anyagi gyarapodásának használhasson.

Ime egy püspök, a ki egész mélységében felfogja azt az óriási fontosságot, a mely a kath. hírlapirodalomra nehezedik.

Ketteler püspök mondotta ezeket az emlékeztető szavakat: „*Ha Szent Pál apostol ma élne, bizonyára szintén hírlapíró lenne.*“

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZAJA.

Páter Timót.

Ugy emlékszem éppen, mintha ma történt volna, a mikor negyven évvel ezelőtt iskolánk nagyterméből nyugalomra kísértük Polikárpust atyát, iskolánk német-nyelv tanítóját. Jó ember volt, siratták társai, sirattuk tanítványai. S a jó Isten nyugosztalja szegényt.

Egy hét mulva azonban összeült a tanári kar, hogy helyét betöltsék. Szomorú világ volt akkor Magyarországon s a mi iskolánk sem merete éppen a németnyelv tanítását sokáig halogatni. De hát kire bizzák? Ki vállalkozik erre? Ez volt a nagy kérdés.

Az egyik megmenekült, mert neki elég a latinnyelv, a másik német szót sem hallott életében, ezért nem taníthat. Rendre mindeniknek akadt valami oka, a mivel lerázhatta ezt a meg-tiszteltetést. Legutoljára került a sor páter Timótra, a historia professzorára. Páter Timótról mindenki tudta, hogy még a német tudósok is megbámulták német tudományát egykor. A rektor végre tőle kérte:

— Páter Timót elvállalja-e?

Páter Timót elvörösödött s csak annyit felelt:

— Soha sem beszélék németül.

— De beszélek.

Volt idő, midőn a mátyások véréből sarjadt ki a kereszténység magva, volt idő, mikor fegyverrel kereszties hadjáratokat kellett indítani hitünk ádáz ellen-ségei ellen. Ma ellenmérget kell szerez-nünk. Milliő és milliő apró csatornán folyik be a keresztény nép lelkébe a méreg a könyvek és hírlapok útján, a mely idegenné teszi őt régi elveihez, erköl-cseihez, hitéhez, Isténéhez, nevel belőle istentagadó anarchista, vagy öngyilkos jelöltet, a ki pár krájcárért odadobja az életét, mint egy fületlen gombot.

Scriptis scripta opponenda, mon-dotta a nagy Leó pápa. Írást az írásk ellen. Ha ők hazudnak, álljunk mi ellő az igazság írásaival, cáfoljunk, süssük homlokukra a rágalmazó bélyeget, ter-jesszük a jót, miért legyen csak épen a bűnök, a rosznak talaja, miért ne érvé-nyesülhetne az igazság, a mely a kereszt-énység védő karjai alatt örök életre van hivatva.

Az anyaszentegyháznak ma praktikus püspökökre van szükségük. A struccpoli-tika nem ér ma már semmit. Eleget vesz-tettünk eddig, nincs már semmi, a mit az ellenségnek odadobhatnánk. Ott kell be-lenynülni az életbe, a hol a társadalmi kérdések legégetőbbben kiáltanak megol-dásért.

S ezért üdvözöljük dr. Városv Gyula püspökünket, mint a keresztény sajtó jó-akaró támogatóját.

— Igaz, de rég volt . . . elfeledtem. Tud-játok ugy-e, hogy ott voltam Bem oldala mellett, körülem süvöltött az osztrák golyója, sebeimből sokszor omlott a vér. És tudjátok ugy-e, hogy ott voltam Világos után akkor is, mikor besöté-tedet hazánk felett s tudjátok ugy-e, hogy né-met bírák német ítélettel sanyargattak. Fájt a szenvedés, de fájt a szívem, hogy az a sok-sok honfivér hiába omlott és ott a tömlőben megfo-gadtam: soha német szó szájamat el nem hagyja.

— Páter Timót, jól tudjuk s épen ezért téged illet ez a kötelesség.

— Engem?

— Téged illet, te tanítod, neked kell tani-tani egymásután mondogatták.

Páter Timót végignézett társain, egy köny-csepp szakadt végig jószág orcján s csendes megadással mondta:

— Legyen meg, amit kívántok.

Másnap már tanította a német nyelvet Pá-ter Timót.

— Hé, fiuk, vegyétek elé a könyveket.

Mi előszedtük a könyveket; kinek mi volt azt. Az egyik a latint, másik a históriát.

— Nem azt, azt a hegyes betűt.

Elővettük hát azt a hegyes betűt. Ebből már sejtettük, hogy Páter Timót tanit minket a német szóra.

Hegyes szögű bunkós palcájával bökögetni

A tentakazár.

A »kazár« szót azt hiszem Bartha Miklós hozta először forgalomba, találon jellemezve vele a felső megyéknek azt a lakosságát, a mely a magyartól és kereszténytől, jellemére, természetére, erkölcsére, mindenféle tulajdonságaira nézve vadidegen, mintha csak arra volna teremtve, hogy az ősi magyar fajt kiszorítsa, kiforgassa régi mivoltából.

Ilyen kazárokat ismerünk erre mifelénk is a kik ugyanazt a célt szolgálják, hogy t. i. a magyar keresztény jellemet, erkölcsöt, lovagias-ságot, tisztességtudást letapossák.

A múlt héten egy ilyen tintakazár egy bírónak rontott neki, a ki közbecsülésben és köztiszteltben áll mindenki előtt. Szemére do-bálta, hogy nem tud magyarul. Egyes szókíe-j-tésein észre lehet venni, hogy nem magyar vi-déken született, az első szó, a melyet gyer-mekkorában hallott, talán nem magyarul csendült a fülébe. De valjon ildomos dolog-e valakit perszifálni ezért, a mikor mindenki tudja, hogy szívében, lelkében magyar akar lenni, hogy csak magyarul beszél és hazafiaságához szó nem fér. Vagy cél lehet az, hogy a hozzánk simulókat, a velünk együtt érezni akarókat kiszorítsuk magunk közül? Keczán bíró ur meglehet győződve, hogy így csak tintakazár gondolkodhatik.

A másik nyomon követte az első. A múlt héten tárgyalta az esküdtszék a szerencsétlen véget ért Kral Rozi históriáját, a kit a szeretője, Csákvári János agyonszurt. Feslett, rosszéletű leány volt, a mint azt mindenki tudta Mikor ennek a szerencsétlen véget ért teremtésnek a történetét tárgyalták, többek közt felolvasták, Tömör vizsgálóbíró jelentését, a melyben töb-bek között az is állott, hogy az anya vallomása szerint Radnick plebános a leányt kitiltotta a templomból. Mikor ezt a részletet felolvasták egy tintakazár nekifeküdt a papirosnak és lázas

kezde a könyvem. Előre is fordított, hátra is. Végre egy olvasmány nál megállott.

No, olvass! — És olvasni kezdtem. Ha valamit nem értem, magyarul megmondta, de német szót bizony ki nem szalasztott a száján. Így ment a tanítás egész esztendőben. Hogy min-ket el nem germanizált, az bizonyos.

Az esztendő végén a tanárkar a hű sáfárt megjutalmazta. A néhai tanár fizetését erre az időre Páter Timótnak adták. A hosszú asztalra szép sorba kirakták a bankókat. Épen hatvanhat pengő forint és hatvanhat krajcár illette.

Páter Timót csendesen nézte a sok pénzt. Mit csináljon e zezel a kincscsel? Tündődött, de nem szólt semmit. Odalépett, széthuzta reveren-dájának a hátulsó zsebét, odatartotta az asztal-hoz s arra kérte a rektort, hogy tartsa bele. A rektor megtette ezt is. Páter Timót többé egy szót sem szólt, kalapját vette s ment egyenesen haza. Otthon levetette tüstént a reverendát, fel-akasztotta a fogasra.

Öreg gazdasszonya várta, hogy mikor ren-delkezik. Timót ur sétált, sétált s közbe-közbe nagyokat sóhajtott. Az öreg asszony végre meg-szólitotta:

— Tisztelendő ur, hozhatom-e az ebédet?

— Nem! — s azzal tovább sétált. Az öreg asszony azonban még ott maradt. Szerette volna tudni, hogy mi lesz ennek a vége?

Nem sokáig várakozott. Páter Timót egy-szer csak odaszól hozzá:

örömmel irt, hogy ime egy katolikus papról van szó, a kit ezen az alapon ki lehet kezdeni, be lehet feketíteni. Szabady dr. védőügyvéd látva ezt a szerfeletti igyekezetet, rögtön átlátott a szitán, hogy mi akarat-készülni s hogy elébe vágjon, kérte a dolog magyarázatát is. Az ipse rémitően elrejtelte magát, el is pirult — a mit ugyan senki se hitt volna róla. — mert hiszen kiolvasták a lelkéből, hogy mit akar, miben tőri a fejét? Aztán megmagyarázták neki a dologot, az ügyész is, a védő ügyvéd is, hogy t. i. miért tiltotta ki Radnich plebános Král Rozáliát a templomból. Tudvalevő dolog, hogy faluhelyen gyerekeknek, leányoknak, legényeknek, öregeknek külön helyük szokott lenni. Mindenki ott foglal helyet, a hol az ősi szokás szerint neki dukál. Ez egy igen szép rend. Král Rozália a leányok közé állott, azok pedig tudván róla, hogy nyilvánosan bűnös viszonyt folytat egy legénnyel, a kivel napokig csavargott, elhúzódtak tőle. Az egyszerű falusi nép józan és romlatlan erkölcsi érzéke tétette ezt velük. Természetes, hogy Král Rozália ott nem akart maradni, tehát bement a padba, onnan kiküldték az asszonyt, mert az nem szokott a leányok helye lenni. Így ismétlődött ez többszörösen s a rendetlenség Král Rozália megjelenésével mindenkor ismétlődött. A plebános elé került a dolog s természetes, hogy a plebánosnak rendet kell csinálni a maga templomában. Ha a leány megettér, ha igazi bűnbánattal megy a templomba, elhagyja régi feslett életet, bizonyára leánytársai sem itélnek el és senkinek sincs miatta kellemetlensége. De így a plebános kénytelen volt őt elutasítani. Mintha mindezt meg nem tennék pl. akár a kalvinista, akár a zsidó templomban. Úljön ott valaki a más helyére, rögtön kész a baj.

Mindezt igen jól tudta a tinta kazár, de az nem akadályozta meg őt abban, hogy vasárnap — tehát az ünnepi számban — vezércikket ne írjon Radnich plebánosról ily cím alatt: *A kálózi arkaugyal.* Persze beszél benne farizeusokról, a ki a fekélyeseket kiűzi a templomból, mert Krisztus nincs már a földön. És összehord hetet-havat, mert ismét akad egy katolikus pap, a kit gyalázní, befeketíteni lehet: ime gyűlöljétek, egy után a többi, mert a cél, hogy valamennyi alá aláássuk a talajt és ha tiz ember elhisi, a mit mond, megtette kötelességét a tintakazár, szolgált a liberálizmusnak, a fővilágosodottságnak.

Persze a mellett bőven hivatkozik Krisztus szeretetére. Mintha azt a Krisztust is nem épen a szeretetért lesztették volna keresztre, mert megfeddette a kazárokat.

Nein azért irtuk le ezt a dologot, mintha Radnich plebános uron segíteni akarnánk. Nincs rá szüksége s a mit tett, azt más is úgy tette volna, a felelősséget is szívesen elvállalja a cselekedetért, de érdekes benézni a tintakazárok

- Sára asszony, itthon van-e az öcsém?
- Melyik?
- Melyik? Hát Mihály, az a lump náció.
- Szent Isten! — miért kérdi? kérdezte nagy csodálkozással Sára asszony.

A jó asszony pedig azért csodálkozott olyan nagyon, mert hát ide-oda már husz esztendeje annak, hogy a nevé sem szabad ebben a házban Mihály urnak kimondani, annyira haragszik a tisztelendő ur rá. És azért haragszik olyan nagyon rá, mert hát a tisztelt Mihály ur ritkán jözan, elitta már mindenét s elinná a Fiastyukot is, ha le tudná hozni a csillagos égről. Ezért tiltotta ki Páter Timót a házából s ezért nem akart tudni róla.

- Ne kérdezzon, arra feleljen, itthon van-e?
- Itthon van, éppen az imént láttam, amint haza ment — felel az öreg asszony.
- Menjen át és híjja ide.

Az öreg asszony többet nem kérdezősködött, vette a kendőjét és ment. Páter Timót pedig tovább sétált a szobában és közbe-közbe sóhajtozott.

Egy negyed óra sem telt el, nyilott az ajtó és belépett Mihály ur. Szerényen, bizonyos meg-hatottsággal közeledett a bátyjához. Azt hitte, hogy most talán valami édes-családi jelenet kö-vetkezik. Azt nem tudom, hogy csakugyan kö-vetkezett volna-e, ha Mihály most is egy kissé kapatos állapotban nem lett volna. Így azonban nem következhetett.

fekete lelkébe és megszemlélni, hogy miként törnek minden ellen kézzel-lábbal, a mi keresztény, mert hiszen ők tintakazárok!

UJDONSÁGOK.

— Az új püspökök eskütétele. Dr Városey Gyula, dr. István Vilmos és Széchenyi Miklós gróf püspökök — a mint már előzőleg is jeleztük — tegnap tették le a hivatalos esküt Ő Felsége kezébe Bécsben. Az eskütételnél Széchenyi Gyula gróf, a király személye körüli miniszter, továbbá Viassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter működtek közre. Az eskütétel után a Felség legfelsőbb kihallgatáson fogadta az új püspököket.

A püspöki kinevezés mozzanatairól egész részletesen a következőket közöljük:

Processus informativus.

A pápai megerősítést a kijelölt, illetőleg kinevezett tulajdonságainak és kellékeinek kipuhatólására rendelt nyomozás előzi meg. Ez processus informativus in partibus-nak nevezetik. Ez úgy megy végbe, hogy a pápa megbízásából a bécsi nuncius néhány tanu kihallgatása által a kinevezendő püspök törvényes születése, megkeresztelése, megbérmáltatása, pappá vagy esetleg püspökké történt felszentelése, életkora, tudománya, akadémiai fokozata, viselt hivatalai és erkölcsiségére nézve megteszi a szükséges nyomozásokat. A nyomozási okiratok a bécsi nuncius írásbeli véleményezésével együtt Rómába küldetnek a pápai Kuriához. Ezekhez az okmányokhoz csatolandó még a kinevezett által szóbelileg is letett hitvallás írásba foglalt szövege, a mely a kinevezett püspök aláírásával és a bécsi nuncius láttamozásával van ellátva.

A processus definitivus.

A fent említett okmányok alapján következik azután Rómában a pápai Kuriánál a végleges vizsgálat, a melynek neve: processus definitivus in curia. Ez pedig oly képen megy végbe, hogy a pápa a bécsi nuncius által felterjesztett nyomozási okmányokat néhány biboros által gondosan felülvizsgálattja és ha semmiféle egyházi akadály nem forog fenn, a

A tisztelendő ur hátra tette a kezét, ránézett az öcscsére s azt mondta:
Látod-e azt a reverendát?
— Látom — felelte némi csodálkozással a vendég.

— No, ha látod, keresd meg a zsebet rajta. Mihály oda ment és megkereste a zsebet.
— No, ha megkaptad, nyulj bele s amit benne találsz, vedd ki.

Mihály kivette a marék bankót.
— Van cit még apró pénz is, vedd ki azt is.

Mihály kivette azt is és hó a pénzre, hol a bátyjára tekintetett. Látszott rajta, hogy nem ért ebből a dologból semmit se.

— Ne bámulj, tedd a zsebedbe, ez mind a tied.

Mihálynak a szeme csillogni kezdett. Ajka motyogott valamit, talán hálálkodott s végre rászánta magát, hogy bátyjának kezét csókoljon. Páter Timót azonban mérgesen kapta vissza a kezét.

— Ne nyulj a kezemhez, mert az tisztá. És ne köszönd. Ez volt életemben az első meg nem érdemelt pénz, a mit kaptam. Kölsd el, úgy ahogy tudod, nagyobb gazembernek nem adhatam. Mehetsz...

Mihály ur elment. Sára asszony behozta a levest és Páter Timót a legnagyobb lelki nyugalommal ebédelt.

Földes Géza.

kinevezett a titkos pápai konzistoriumon a biborosok és az erre illetékes személyiségek jelenlétében megerősíti és megerősítését előszóval kihirdeti, a mi praconisatio-nak nevezetik. Ez úgy történik, hogy a pápa a titkos konsistoriumban jelenlévő biborosokhoz latin nyelven ezt a kérdést intézi: „A mindenható Isten dicsőségére, a Boldogságos Szűz Mária, szent Péter és Pál apostolók tiszteletére a (székesfejevári) egyházmegye számára püspököt és főpásztort óhajtok rendelni (dr. Városey Gyula) személyében. Mi véleményetek erre nézve? Ha erre az ünnepélyes felszólításra a biborosok nagyobb része »placet«-tel (elfogadjuk, tetszik) felel, akkor a pápa trónjáról megerősíti a kinevezett ezekkel a szavakkal: »Ennélfogva az Isten nevében szent Péter és szent Pál apostolok és a mi tekintélyünk alapján a (székesfejevári) egyházmegye püspökévé (dr. Városey Gyulát) kirendeljük, miként ez apostoli levelünkben bővebben benn foglaltatik. Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében Amen.« Erről a pápai megerősítésről ezután hiteles okirat állítatik ki, a mely azután az illető püspöknek hivatalosan megküldetik.

Hogy az új püspökök installatiója mikor lesz, nem tudjuk. A mint értesülünk, ebben az évben még semmi esetre sem fog megtörténni. Ha a praconisatio megtörténni is ebben a hónapban, a mig a pápai bullákat kiállítják, az is belekerül 3—4 héthe. A győri püspököt február 2-án szenteli fel a hercegprímás, így a székesfejevári püspök sem történhetik meg sokkal előbb. Azt hisszük legelőbb február 2-án történhetik csak az ünnepélyes székfoglalás.

—Fiáth Miklós báró temetése. Mint már jeleztük, Fiáth Miklós báró temetése f. hó 14-én lesz. Az elhunyt teteme ma érkezik meg Akára, hol a családi sirboltban helyezik nyugalomra. A család ez alkalommal a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Özvegy báró Fiáth Miklósné szül. Fackh Mária saját és leánya Georgina, valamint az elhunytnek néhai semsei Semsey Aliceval kötött első házasságából származó gyermekei: báró Fiáth Béla cs. és kir. főhadnagy a 10. huszárezredben, báró Fiáth Ferenc, báró Fiáth Mária, báró Fiáth Miklós és báró Fiáth László, továbbá az elhunytnek anyja öz. báró Fiáth Ferencné szül. Kapy Ágnes, testvérei: báró Fiáth Mária öz. Sennyei Pálné bárónő csillagkeresztes és palotahölgy, báró Fiáth Pál Fejermegye s Székesfejevár szab. kir. város főispánja, báró Fiáth Anna férjzett Almásy Tasziló grófné, báró Fiáth Ágnes férjzett Treheme Dalrymplené, báró Fiáth Josepha férjzett Schmidt-Pauli Edgardné; s nemkülönbén első férjétől Snárosy Kapeller Ödöntől származott gyermekei és az egész rokonság nevében elszomorodott szívvel tudtja felejtethetlen férje, atyjuk, fia, testvérük, mostoha apjuk és veje eörményesi és karánsebesi báró Fiáth Miklósnak a magyar főrendiház élethossziglan választott tagjának, Fejermegye és Székesfejevár szab. kir. város volt főispánjának és volt orsz. gyül. képviselőnek folyó évi október hó 17-én életének 53-ik évében hosszabb szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, New-Yorkban történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei f. hó 14-én délután 2 órakor lesznek: Akán a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszentelve és a boldog feltámadás reményében ugyanott a családi temetőben nyugalomra helyezve. Az engesztelő szentmise-áldozat pedig f. hó 15-én d. e. 9 órakor

lesz Székesfejérvárott a székesegyházban a Mindenhatónak bemutatva. Aka, 1901. évi november hóban. Béke hamvaira, áldás emlékére!

— **Vármegyei közgyűlés.** Fejérvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt 11 órakor *Fiáth* Pál báró főispán elnöklété mellett rendkívüli közgyűlést tartott, mely iránt a tisztviselőknél kívül vajmi kevesen érdeklődtek. Az ülés megnyitása után a közigazgatási bizottságból kilépett öt tag: Tallián Vilmos, Szűts Sándor, dr. Szűts Andor, Vértessy József és Molnár Béla újból megválasztattak. A központi választmány a következőkép alakult meg: Balassa Sándor, gróf Czirák Antal, báró Durneisz Sándor, gróf Eszterházy László, Farkas Gyula, dr. Fiáth György, Gyapay Pál, dr. Hattuyffy Dezső, Károly János, Koller Tivadar, Kenessey Lajos, Kenessey Gyula, Kósa Miklós, Mayer Károly, Mányay Mihály, gróf Nádasdy Tamás, báró Salamon Mihály, Molnár Béla, dr. Paizs Gyula, Rosenfeld Henrik, Szűts Sándor, dr. Szűts Andor, Szűts Arthur, Tallián Vilmos, V. Végh István, Vértessy József, gróf Zichy Nándor, gróf Zichy Jenő. Az állandó, igazolási, az állandó bíráló, a tiszti nyugdíj, jegyzői nyugdíj, közegészségügyi, kijelölő, igazoló választmány megalakítása után a vármegyei bizottsági tagok választásának eredménye, illetve a megválasztott bizottsági tagok névjegyzéke felolvastatván, *Szűts* főjegyző jelenti, hogy négy bizottsági tag választása ellen panasz adatott be, eddig azonban nem lön letárgyalva.

A legérdekesebb tárgya a közgyűlésnek, melynél mindenki számított némi vitára, a vármegyei hivatalnokok fizetésének rendezése tárgyában beadott különdíjsági jelentés volt. Részletesen ismertettük ezt az ügyet, melynek elintézése sok elégedetlenségre adott alkalmat a kishivatalnokok körében. A számvérvőség által benyújtott tervezet szerint ugyanis a főtisztviselők, de főleg a számvérvőség tagjainak fizetésjavítása sehogy sem volt arányban a kishivatalnokok fizetésjavításával s ezen az aránytalanságon a különdíjsági tervezet vajmi keveset javított. A sajtó s főleg lapunk vette védelmébe a kishivatalnokokat s ez használt. Az állandó választmány ugyanis leszállította a főtisztviselők, de főleg a számvérvőség tervbe vett járulékát s a kezelő hivatalnokokét az eredeti tervtől eltérőleg tetemesen felemelte. Csodálatos azonban, hogy még az állandó választmány is szükségessé tartotta a várnagyi fizetés felülmérését, noha e hivatal teljesen beszünetendő volna, mert szükség egyáltalán nincsen rá. A bizottság minden megjegyzés és változtatás nélkül elfogadta a központi választmány előterjesztését. Ez ügy letárgyalása után *Huszár* Ágoston alispán indítványára néhai *Fiáth* Miklós báró volt főispán temetésén, mely f. hó 14-én lesz, a bizottság hivatalos különdíjsággal képviselteti magát. *Fiáth* Pál báró főispán hálás és igazán szívből fakadó köszönetét nyilvánítja a kegyeletes tisztelet illetően megnyilatkozásán s a közgyűlést egyébb tárgy hiányában d. u. 1 órakor berekeszti.

— **Közigazgatási ülés a megyénél.** Fejérvármegye közg. bizottsága ma délelőtt 10 órakor rendes havi ülést tartott *Huszár* Ágoston alispán elnöklété mellett. A közigazgatásról tett általános jelentés után az előadói jelentések vita nélkül tudomásul vétettek; ezek közül megemlítjük, hogy október hó végéig az összes kincstári követelés volt 4777171 k. 54 f. befolyt 3746273 k. 42 f. hátralék 1030898 k. 12 f. Ideiglenes házaadóménesség 158, fizetés halasztás 57 esetben adatott. A főorvosi jelentés szerint a közegészségügy a lefolyt hónapban kielégítő volt. A mérnöki hivatal általános jelentése tudomásul vétetvén, Vajda főmérnök ama kijelentésére, hogy a közmunka-adóhátralék évek óta felszaporodott s eredményes intézkedést kér, Koller Pál ajánlja, hogy a közmunka kora tavasszal végeztessék el s így a hátralék bizonyára kevesbedni fog. — Festetits Bennó gróf kir. tanfelügyelő több kevéssé jelentékeny ügy referálása után bejelenti, hogy Kis Márton tárnoki tanító ellen, mert az ismétlő iskolában való tanítást nem végzi, sőt azt felszólításra egyenesen megtagadta, a fegyelmi eljárás

megindított. Jelenti továbbá a tanfelügyelő, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter Seregélyesen földmives iskolát akart felállítani, a község hozzájárulása nélkül azonban ez nem létesülhetett, épen ezért most Előszálláson vétezt tervbe ez iskola felállítása s e célra a cistercita rend 20 föld földet fel is ajánlott. A községgel lefolytatandó tárgyalásra Koller Pal és Koller Tivadar biz. tagok, továbbá a tanfelügyelő küldetnek ki. A tanfelügyelő: jelentés tudomásulvétele után az ülés 12 órakor véget ért.

— **Hivatalnokok és tisztviselők Otthonának estélye.** Megnyilatkozott annak a hatalmas együttérzésnek az eredménye, mely az Otthon társadalmi jellegét markáns módon és dicséretesen kiemeli. A szombati estély meggyőzte a jelen voltakat arról, hogy óriási az a lézag, a melyet a tisztviselők ezen új köre ma még szerényen, de később nagy méretűen be fog tölni. A ki ott megjelent, a maga józan okosságával könnyen beláthatta, hogy ez az egyesület egy új és becsületes irányt tölt be városunkban s bár lehet, hogy egyéb uri társaságoknak nincs kedvére az Otthon intenciója, de annak természetes erkölcsi és társadalmi szükségét, jogosultságát tagadni nem lehet. — Az estély műsorának a bekezdője, a »Magyar induló« előadása meglepő művészi tudásra vallott s annál is inkább hatott, mert a kör egyik fejlődő művészi tehetségének, *Gusztovits* Rudolfnak a szép szerzeménye. *Miheller* Emmike kedves fellépése, finom organuma egész újjá tette előttünk Kiss József »Rab asszonyát«. *Zavaros* Jenő, a »Magyar Ábránd« előadásával igen meglepte a hallgatóságot. *Salamon* Károly sok derűtséget okozott »Előkép«-einek felolvasásával. *Marossy* Margitka pedig határozottan sokat ígérő tehetséget árult el kedves, bátor fellépésével, ügyes, rutinos énekével. Végül a »Lyuk-lyuk« induló vidám egyvelege előkészítette a közönséget a tánc hangulatára, mely a késő éjszakáig együtt tartotta a közönséget.

— **A »Fejérvármegyei kör«** f. hó 9-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a tagok majdnem teljes számban jelentek meg. Kiss István elnök bejelentette a körnek, hogy f. hó 3-án Keresztes Győző alelnök vezetésével különdíjság jelent meg Székesfejérvárott a kör védnöke, Báró Fiáth Pál lakásán tisztelgés céljából, azonban nem találta otthon, s csak névjegyet hagyta ott. A következő fontosabb határozatokat hozta. Megválasztotta Gróf Zichy Jenő és Madarász József országgyűlési képviselőket, továbbá Vajda Ödön zirczi apátot, a kör első alapító tagját nagy lelkesedéssel, egyhangulag tisztelbeli tagokká. Gróf Zichy Jenőnek és Madarász Józsefnek különdíjság fogja átadni a megválasztásáról szóló diszjegyzőkönyvi kivonatot, Vajda Ödönnek pedig levél utján fogja a kör az erről szóló okmányt elküldeni. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy Várossy Gyula, Székestejérvár, új püspökét, továbbá Fejérvármegye összes országgyűlési képviselőit levél által üdvözölni fogja. A kör szokásához híven az idén is kimondotta, hogy meggyénk nagy szülőltének, Vörösmarty Mihálynak a Kerepesi temetőben levő sírját a nagy költő halálának évfordulóján, november 19-ikén ünnepély kíséretében megkoszorozza, melyre az egyetemi köröket és Vörösmarty Béla kuriai másodelnököt, a nagy költő fiát meghívja. Ugyancsak Vörösmarty emlékére dec. 4-én irodalmi ünnepélyvel egybeköltött diszülést tart a kör. A közgyűlést követő irodalmi estélyen Szilasi Lipót tanárjelölt nekrológot mondott a két év előtt tragikusan elhunyt tudós Péterfi Jenő felett. Vámos Hugó hosszabb költeményt szavalt, Holló Jenő humoros monológot adott elő, Édes Jenő pedig nagy

hatással olvasta fel »Kakuk madár«, »Csak játszalom« és »Érzed-e« című szépen sikerült költeményeit.

— **Hangverseny.** A honvédtisztek árvái és özvegyei alapja javára rendezett hangverseny, a mely vasárnap este a városi színházban folyt le, várakozásan felül sikerült. A közönség teljesen megtöltötte a nézőteret, sőt sokaknak vissza kellett menniök, mert egyáltalán nem tudtak helyet kapni. *Fricsay* Richard karmester zenekara szinte önmagát multa föl. Beethoven orchesztrumának előadása még nagy zenekarokat is próbára tenne s *Fricsay* Richard minden nehézséget legyőzve, oly bámulatos előadást produkált, hogy méltán megérdemelte azt a díszes babérkoszorút, melylyel tisztelői őt ezen alkalommal meglepték. Hozzá méltó művészettel játszott *Schwarzbach* Flóra urhölgy, kinél a játék tisztaságát taposolta meg a közönség. *Löwy* Károlyné urhölgy pompás technikájával és gyakorlottságával s mint egyébkor, ugy most is teljes elismerését vívta ki a közönségtől. Nemcsak a jótékony cél iránt való lelkesedés, de az igazi művészi élvezet is megérdemelte, hogy a közönség örömmel gondoljon vissza a kedves estélyre.

— **Egy káplán pöre.** Duna-Bogdányban nagyon elharapódzott a vadházasság. A plebános, hogy rászoktassa svábait a tisztas család életre, megtagadta az olyan halottól a harangozást, aki vadházasságban élt. Ennek a szigorú rendszárbálynak volt is foganatja, többen a vadházások közül annak rendje és módja szerint egybekeltek az anyakönyves előtt, azután a templomban is. Egyik párral azonban az esett meg, hogy az anyakönyves valami formai hiba miatt megtagadta a házasságkötést. Elmentek hát a parochiára tanácsot kérni s ott Grosz Ferenc káplán kijelentette nekik, hogy a polgári házasságkötést igazoló bizonyítvány nélkül nem esketheti meg. A sváb megvakarta a fejét s így szólt:

— Mit csináljak már most, tisztelendő ur! Nem akarom, hogy úgy temessenek el, mint a kutyát, el akartam venni a Lizit annak rendje s módja szerint. De a jegyző nem ad össze, mert valami írást akar, amit én nem tudok megszerzeni. A tisztelendő ur meg addig nem esket össze, amíg a jegyzőtől nem hozok írást. Hogy eszünk már most a harangozással, ha meg találok halni?

A tisztelendő ur erre azt a tanácsot adta az ő hiveinek, hogy jöjjenek hozzá két tanuval s nyilatkoztassák ki előtte, hogy ők házastársak, az anyaszentegyháznak ez is elegendő érvényes házasságnak elismerni s nincsen szükség se anyakönyvesre, se esketésre, ha pedig meghalnak, meghúzzák felettük a harangot, a hogy illik és szokás. Megfogadták a jó tanácsot, elhozták magukkal a két tanut és beállítottak a pap szobájába.

— Megjöttünk, itt vannak a tanuk is, tisztelendő ur.

— Hát elismerted-e ezt az asszonyt hitvestársadnak? — kérdezte a pap a férfutól.

— El én.

— Hát te az embert? — kérdezte a káplán az asszonyt.

— Elismertem.

— No akkor menjetek haza nyugodtan, most már össze vagytok adva.

A svábok hazamentek s azóta nyugodt lélekkel várják, a hogy jó keresztényekhez illik, haláluk oráját, mert tudják, hogy az anyaszentegyház nem tagadja meg tőlük a végső tisztességet és a harangok zugni fognak.

De az anyakönyves meghallotta ezt a dolgot s följelentette a káplánt. A pestvidéki királyi ügyészség a pap cselekményébe házasság-

kötés ellen való vétséget lát s e miatt vádat emelt Grosz Ferenc káplán ellen.

A pap azt állítja, hogy ő nem kötött házasságot s formális esketésről, vagy csak megáldásról is, nem lehet szó: gyűrűváltás, eskü, kézfogás nem történt, a pap a maga szobájában vette tudomásul a tanuk előtt tett kijelentést, de semmiféle egyházi szertartás nem volt, a papon nem volt stóla. Másrészt azonban bizonyos, hogy a katolikus egyház érvényes házasságnak ismeri el az olyant, amelyet ugy kötnék a felek, ahogy a dunabogdányi svábok tettek: tudniillik tanuk előtt való kijelentését annak, hogy ők házasságra lépnek s egymást házastársaknak elismerik. Az a kérdés tehát, hogy jogi szempontból házasságkötésnek lehet-e minősíteni a papnak azt a passzív szereplését, hogy tudomásul veszi a felek kijelentését. Megjegyzendő, hogy a dunabogdányi házasságot az egyházi anyakönyvbe nem vezette be a plebános s így még ez a formai kelleke sincsen meg a házasságkötésnek.

Grosz Ferenc ellen ebben az ügyben szerdán november 13-án lesz a főtárgyalás a pestvidéki kir. törvényszék előtt. A törvényszék döntését a jogi körök érdeklődéssel várják.

— **Meghívó.** A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Szakegyletének Fejérvári Fiókjá saját alapja javára f. hó 23-án szombaton a szakegylet helyiségében (Vida Géza vendéglőjében, Csapó-utca 3. sz. a.) tartja megnyitótánc-estélyét. Belépti díj: Személyi-jegy 60 fill. — Család-jegy 1 kor. Kezdete 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Rendezőség: Tamássy Sándor, elnök. Königsnecht Herman, jegyző-ellenőr. Weisz Henrik, pénztárnok. Ács Ferenc, Bódiss Sándor, Guttmann Emil, Hauptvogel Ede, Illay Károly, Kassó Antal, Kovács Adolf, Krammer Nándor, Krausz Gusztáv, Lövinger Jenő, Mechtler János, Mórocz Miklós, Novák B. József, Ricker János, Ványi Gyula, Weisz Ármin.

— **Sztrájk a munkások között.** Tudvalevő dolog, hogy rendkívüli körülmények között, a helybeli iparosok kérére kapta meg a Bernstein cég az igazságügyi palota építési vállalatát. A helybeli iparosok kérték a miniszter illetően döntést s a helybeli iparosok édes-kevés munkát kaptak az egészről. Ez nem elég, most a vállalkozó a munkások keserves napszámán akart vagyont szerezni. Az eddigi 1 k. 60 fill. napszámot leszállította 1 k. 40 fill. azzal a bócs indokolással, hogy most már rövidebbek a napok. Ez az eljárás nem volt eredménytelen, tegnap ugyanis mintegy negyven munkás hagyta abba a dolgot, követelvé az eredeti napszám megadását. A tömeges fellépés megszűlte a hatást, a vállalkozó megadta az eddigi rendes napszámot. Jogos fellépésükben azonban a munkások is túllépték a határt, a mennyiben a munka abbahagyása után nemcsak a korábbi napszám megállapítását kérték, hanem a pallért agyonveréssel fenyegették, sőt este tüntetést rendeztek *Kálmán József* (Öreg-u. 28.), *Harangzó József* (Szaraz-ér), *Huvágner István* (Palotai-u. 21.) és *Kókány Ferenc* (Sütő-u. 23. sz.) helybeli lakos, napszámok vezetése mellett, a kiket a Nádor-utcán Gróf István rendőr az esti órákban csendre intett s ha még két rendőr segítségére nem jön, talán meg is verik. Rendőri karhatalommal a fenti négy munkás a városházára bevitetvén, a zavargásnak vége volt. Ezért kár keserves kenyerkeresésében nyuzni a munkást!

— **Ítélet után.** Ez év szeptember havában történt, hogy Heim János főjelentést tett Zenálkó Istvan székesfejérvári lakos ellen, hogy az az ő feleségét megverte, minek következtében az áldott állapotban levő asszony hirtelen megszülte gyermekét. Az ügyesség elejtette a vádat, ma pedig a járásbírószék tárgyalta s a tanuk teljesen egybehangzó vallomása alapján Zenálkó István az igaztalan vád alól fölmentette és csupán néhány korona eljárási költség megtérítésére kötelezte.

— **Névváltoztatások.** Klein Mór lovasberényi illetőségű, budapesti lakos vezeték nevét belügyminiszteri engedéllyel „Kovács-ra, Weisz Móric helybeli lakos „Vadász-ra, Bauer Lipót ajka-rendeki illetőségű helybeli lakos „Balog-ra, — Veninger György pázmándi születésű és illetőségű próbacsendőr vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „Pázmándi-ra változtatta.

— **Gabona-tolvajok.** *Deutsch* Salamon hercegfalvai lakos magtárából a napokban ismeretlen tettesek több zsák gabonát elloptak. A lopás bejelentetvén a csendőrségnél a rögtön foganatosított nyomozás során hamarosan kiderült, hogy a lopást Felt Mihály, Panavkovits Miklós és Eklér György hercegfalvai lakosok közösen követték el, a kik lopás büntette miatt a helybeli kir. ügyészséghez kísértettek.

— **Tűz.** Ráczalmásról írják lapunknak, hogy ott f. hó 6-án öv. Végé Istvánné örökösének házában tűz ütött ki, mielőtt azonban nagyobb mérvet ölt volna, sikerült eloltani. A kár jelentéktelen. A tűz valószínűleg gyujogtatás eredménye.

Esküdtszéki tárgyalások.

Ismertettük már Patrovits József soósokti lakos bűnpörét, a ki gyilkossággal vádolva állott f. hó 9-én az esküdtbírószék előtt. Bár a terhelő tanuvallomások súlya alatt már azt hittük, hogy a borzalmas bűntény az ő lelkét nyomja, még sem volt megállapítható, vajjon ő ütötte-e agyon Kuzsel Jánost, avagy Kummel János dorongutése volt a halálos csapás. *Bors* János alügyész vádjával szemben a védelem kerekedett felül s az esküdtek lelkiismeretes „igazmondása” alapján a törvényszék, mint esküdtbírószék a vád és következményei alól vádlottat felmentette. Természetesen a felmentésnek folyamánya Kummel János vád alá helyezése. Patrovits az ítélet kihirdetése után nyomban szabadlábra helyeztetett.

Tegnap Ráfael József cigány állott az esküdtszék előtt. Már a tavaszi tárgyalások során tárgyalásra került e bűnper, el is ítélték Ráfaelt, az ítéletet azonban megsemmisítették. Ez év folyamán történt, hogy Ráfael a kora hajnali órákban összeveszett Kolompár Múitó, Bogóval, celökét ragadtak mindketten s Ráfael egy ütessel harc képtelenné tette ellenfelét, a ki négy nap mulva behalt fejsébe. Az esküdtszék ez ügyben a következőkép alakult meg: elnök Mader Ferenc kir. táblabíró, szavazóbírák: Madarassy és Csapó, jegyző: Rácz Zoltán. A vádlótárgyot Námessy János alügyész képviselte, védő dr. Krausz Zsigmond ügyvéd volt. Esküdteikül kisoroltattak: Herceg Sándor, Heigerl Jakab, Füzy Márton, Boros Sándor, Friesz József, Pajor János, Kulifai Árpád Schützer Jakab, Pollák Henrik, Illés Károly, Rohrmann Ágoston, Litold György, pótesküdt: Lőrincze Elek. A tárgyalás természetesen érdekes jelenetekben bővelkedett s a kihallgatott cigány tanuk legnagyobbbrészt Ráfael terhére vallottak, bárhogyan csavarták azonban a dolgot, kitünt, hogy a verekedést Kolompár kezdette s vádlott a celökét saját védelmére kapta fel, ezért ütött is vele, ölési szándéka meg épen nem volt. Vádlott az ütéset nem tagadja s bár halált okozott vele, ártatlannak érzi magát, mert a mit tett, jogos önvédelmében tette. A vád és védelem meghallgatása után az esküdtek rövid tanácskozás után felmentő verdiktet hoztak, mire a törvényszék, mint az esküdtbírószék ítélete is csak felmentő lehetett.

Immár 8-ik napon ült össze ismét az esküdtszék, hogy ma *Kezán* Izidor kiváló szakértelemre valló elnöklése mellett egy szegény cselédleány felett bíraskodjon. Janovszki Gergely nagy-perkái legény hat éven át szerelmi viszonyt folytatott Elek Mária nagy-perkái cselédleány-

nyal s dacára, hogy a bűnös szerelem nem maradt eredmény nélkül, a legény szíve elhidegült, később pedig tudni sem akart a leányról. Hiába volt a leány panaszszava, könyörgő levele, a legény hajthatatlan maradt, sőt megnősült. A leány eikeseredett, kihívatta f. év február hó 19-én szerelmest a korcsmából, kérdőre vonta s a tagadó válasza elövette bicskáját, ütésre emelte s mert Janovszki hozzákapott, egy kissé az újat meg is sebezte. *Námessy* közvádlóval szemben dr. *Schlammadinger* Jenő ügyvéd védetts az esküdtek verdiktje alapján a bíróság felmentette a vádlottat a gyilkosság kísérletének büntette alól.

18353/901.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivélségi miniszteriumnak 76427 VIII. 97. számú rendelete értelmében felhivatnak a szőlő-ültetvényekkel bíró helybeli lakosok, kik *jövő 1902. évi tavaszon* szőlőiket védeni szénkénegezéssel szándékoznak, hogy a kivánt mennyiséget alulirtnak hivatalos helyiségben (városház 11. sz. a.) a délelőtti hivatalos órák alatt *folgy 1901. évi december hó 1-ig* jelenték be, hogy a szénkéneget raktár kellő mérvig ellátható legyen.

A bejelentést mulasztók csak törtenesen juthatnak oly helyzetbe, hogy e város által kezelt bízomány szénkéneget s állításból anyagot nyerjenek.

Székesfejérvárott, 1901. évi november hó 2-án.

Poiczter Péter,
gazdasági tanácsos.

FRANK BALÁZS

kutmester (I. Öreg-utca 5. sz.)

Elfogad kut-furást, ásást, szivattyu-javitást, vízvezeték és tüdőberendezéseket. Minden e szakbavágó munkát jutányosan és pontosan végez.

Vegyünk

Osztálysorsjegyet

$\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{1}$
K. 1.50 3.— 6.— 12.—

Mészáros Miklós

m. kir. szab. osztály sorsjegy főurudjából.

Bpest, VIII. József-körut 22.24.

Megrendelés és a pénz megküldése postautalványon.